۱.تحلیل موضوعی

[1]در بحث‌های حسن و قبح ذاتی که مستحضر هستید، تحلیل موضوعی می‌کنیم که عده‌ای گفتند -خیال می‌کنیم حرف خوبی هم هست - که حسن و قبح یک موضوع بالذات دارند که همه به او برمی‌گردند، موضوع بالذاتش هم عدل و ظلم است، «العدل حسن» و «الظلم قبیح» فرد بالذاتش است که مانعی ندارد.

مشکلات این روش

اما ذو العدل که حسن است و فرد بالذات است، حُسن مطلق دارد یعنی واجب؟ و ظلم که قبیح است یعنی حرام یا نه؟

این سوال اصلی میمانَد، این باز ثنائی هست و ما داریم راه را اشتباه میرویم یعنی بگوییم که العدل و الظلم. خب عدل، واجب است یا حرام است؟ واجب است یا مستحب است؟ واجب است یا مباح است؟ العدل حسنٌ.

از آن طرف میگوییدالظلم قبیحٌ، ظلم حرام است، هر طور ظلمی حرام است، خب دوباره برگشتیم به این دوتا ثنائی که ظلم یعنی حرام. عدل یعنی چه؟ مکروه هم عدل است.

المکروه عدل او ظلم؟

چه کار میکنید؟ الان مکروه عدل است یا ظلم است؟ کار مکروه جزء کدام یک از این دو تا قرار میگیرد که میگوییدموضوع بالذات حسن و قبح، عدل و ظلم است؟ ظلم اگر موضوع قبح است و قبح هم طبق فرمایش خواجه[2] به معنای حرام است، مکروه عدل میشود. حالا مکروه، «وضع الشیء فی موضعه» هست؟ «إعطاء کل ذی حقٍّ حقّه» هست؟ نه. این طوری نیست. مقابلش است و یک نوع ناعدلی است. خب چه کار کنیم؟

---

[1] متن جلسه درس فقه، تاریخ ۲۲/ ۱۰/ ۱۳۹۷

[2] إذا عرفت هذا فالفعل الحادث إما أن لا يوصف بأمر زائد على حدوثه و هو مثل حركة الساهي و النائم و إما أن يوصف و هو قسمان حسن و قبيح فالحسن ما لا يتعلق بفعله ذم و القبيح بخلافه، و الحسن إما أن لا يكون له وصف زائد على حسنه و هو المباح و يرسم بأنه ما لا مدح فيه على الفعل و الترك و إما أن يكون له وصف زائد على حسنه فإما أن يستحق المدح بفعله و الذم بتركه و هو الواجب أو يستحق المدح بفعله و لا يتعلق بتركه ذم و هو المندوب أو يستحق المدح بتركه و لا يتعلق بفعله ذم و هو المكروه فقد انقسم الحسن إلى الأحكام الأربعة الواجب و المندوب و المباح و المكروه و مع القبيح تبقى الأحكام الحسنة و القبيحة خمسة(كشف المراد في شرح تجريد الاعتقاد ؛ ص302-۳۰۳)

بازبینی #1
ایجاد شده 16 مارس 2025 16:29:46 توسط ... .
به روزرسانی شده 16 مارس 2025 16:30:27 توسط ... .